**Factsheet - Houtstook, beleid en feiten**

## 1. Platform Houtrook en Gezondheid

Het Platform Houtrook en Gezondheid werd opgericht onder verantwoordelijkheid van het ministerie van IenM (nu IenW). NHK was vanaf het begin betrokken bij de oprichting, de probleembeschrijving en het plan van aanpak. Ook Longfonds en Houtrookvrij zaten aan tafel. Vanaf de start werd de lijn van uitfasering sterk naar voren geschoven, waardoor kwalitatieve oplossingen lange tijd geblokkeerd bleven. De echte slachtoffers kregen daardoor geen hulp. NHK heeft daarentegen wel actief individuele slachtoffers ondersteund.

## 2. Ministerie van IenM / IenW

Het ministerie van IenM/IenW speelde een centrale rol in de aansturing van RIVM en Milieu Centraal. Vanaf 2020 werd via het Schone Lucht Akkoord (SLA) een parallel beleidskader ontwikkeld, grotendeels buiten de Kamer om. Onder staatssecretaris Heijnen werd deze lijn verder aangescherpt, zonder parlementaire steun. Staatssecretaris Chris Jansen (2025) zei hierover: “Dit is niet mijn beleid.” Toch blijven ambtenaren van IenW dezelfde koers doorzetten.

## 3. Rol van RIVM

In april 2023 bracht het RIVM een eerste factsheet houtstook uit; in oktober 2023 volgde een aangepaste versie. De toon verschoof van nuance naar sturing: de 23%-emissieclaim werd ingezet in gezondheidseffecten, terwijl het RIVM zelf erkent dat concentratie leidend is en concentratie ≠ blootstelling. De Stookwijzer, sinds oktober 2023 door IenW onder beheer van RIVM gesteld, werd in 2024 bovendien herzien tot een indirect verbodsinstrument.

In 2024 is het RIVM gestart met een nieuw onderzoek naar de toxicologische effecten van houtrook, met nadruk op de daadwerkelijke blootstelling van mensen. De tests worden uitgevoerd op levend longweefsel.

- Aanleiding was dat eerdere studies wel schadelijke stoffen in houtrook aantoonden, maar onvoldoende duidelijkheid gaven over de gevolgen bij realistische concentraties.
- NHK heeft op verzoek van RIVM meegekeken bij de onderzoeksopzet.
- Ondanks herhaald verzoek zijn resultaten tot nu toe niet gepubliceerd.

Het bewijs voor gezondheidsschade bij de gemeten concentraties blijft dus onvoldoende onderbouwd.

**4. Rol van Milieu Centraal**

Milieu Centraal ontving subsidie voor het project “Eerlijk over houtstook”, met een opdrachtbeschrijving die rechtstreeks vanuit IenW kwam. Evaluaties uit 2015 en 2021 bevestigen dat de nauwe band met IenW de perceptie van onafhankelijkheid ondermijnt. In de subsidieaanvraag staat letterlijk dat ‘uitfasering van houtstook’ het doel is. Publiekelijk zegt men niet te willen polariseren, maar feitelijk wordt er een dubbele boodschap uitgedragen. Dit staat haaks op moties van de Tweede Kamer (430 en 456, respectievelijk 26-1-2023 en 23-1-2024) waarin een verbod juist expliciet werd afgewezen. Toch stuurt IenW via Milieu Centraal in die richting.

**5. Gemeenten**

Veel gemeenten weten niet hoe zij moeten omgaan met het dossier en rollen verschillende initiatieven uit zonder juridische houdbaarheid. Voorbeelden:

- Amersfoort (2024): verbod bij code oranje/rood. Een wethouder erkende: “We hebben geen idee of het juridisch houdbaar is, maar we gaan het wel doen.”

- Zoeterwoude (2025): verbod bij code rood. De woordvoerder gaf zelf aan dat BOA’s niet kunnen vaststellen of rook daadwerkelijk van hout afkomstig is, en vindt het disproportioneel om hiervoor woningen binnen te vallen.

**6. TAUW-rapport**

Het TAUW-onderzoek (2024–2025) laat zien dat houtstook in rapporten van TNO, CBS en anderen vaak met worst case-scenario’s is doorgerekend, soms zelfs nog zwaarder dan een worst case. Andere bronnen werden juist doorgerekend met best case-scenario’s en verouderde methoden, zonder condensabele fijnstoffen en zonder gelijke meetlat. Conclusie: er is dringend behoefte aan nieuw, onafhankelijk feitenonderzoek, onder toezicht van de samenleving in plaats van IenW.

**7. Breder perspectief**

Niemand ontkent dat houtrook schadelijk kan zijn. Maar er zijn vele verschijningsvormen en samenstellingen: ‘houtrook’ is geen containerbegrip. Gemeenten handhaafden decennialang nauwelijks op bouwkwaliteit en regelgeving, waardoor slachtoffers in de kou bleven staan. NHK bood in concrete gevallen wél hulp.

Belangrijk: in de publieke beeldvorming worden emissie, concentratie en blootstelling bewust door elkaar gehaald. Terwijl volgens RIVM en IenW juist concentratie de enige maatstaf is voor gezondheidseffecten.

**8. Objectieve feiten en perspectief**

- Houtstook is marginaal in de nationale cijfers: minder dan 3% van de fijnstof in de Nederlandse buitenlucht komt uit binnenlandse houtstook.
- Er is geen bewezen gezondheidsschade: tot nu toe heeft geen enkel instituut, ook RIVM niet, aangetoond dat zelfs de lage concentraties op lokaal niveau schadelijk zijn.
- De trend is positief: CPB en TNO bevestigen dat emissies sterk afnemen en dat Nederland in 2030 binnen de nieuwe EU-normen valt.
- NGO's zoals Longfonds en Milieu Centraal gebruiken het dossier echter om via IenW beleid en subsidies te sturen. Dit vergroot de polarisatie in plaats van de oplossingen.

**9. Duitse model (BImSchV)**

Duitsland hanteert sinds 2010 de *Bundes-Immissionsschutzverordnung* (BImSchV). Dit model combineert strikte emissiegrenzen met een gefaseerde vervangingsplicht voor oudere toestellen. Het effect is duidelijk: een snelle modernisering van het toestelpark en een forse reductie van fijnstof- en CO-emissies (meer dan 70% bij vervanging door moderne Ecodesign-toestellen). Dit Duitse voorbeeld laat zien dat je kunt sturen op kwaliteit en modernisering zonder een generiek verbod. Voor Nederland biedt dit perspectief: focus op bronaanpak en kwaliteit, in plaats van polarisatie.

**10. Oproep**

NHK doet een oproep aan raadsleden, ambtenaren en stakeholders: dien de samenleving, polariseer niet. Zet in op transparantie, onafhankelijk onderzoek en dialoog. Niet alleen de 1.000.000 welwillende stokers hebben hier belang bij, maar ook de slachtoffers van stookhufters en onbewuste overlastgevers. NHK heeft de kernoplossing al in eigen beleid opgenomen: modernisering, certificering en handhaving. Het is nu een kwestie van uitrollen – en dat vraagt samenwerking.

**Voetnoot:**

Voor de diverse bronverwijzingen verwijzen wij u graag naar de links in de uitgebreide briefing die aan u is verzonden.